

school voor de journalistiek
jaargang 2 «» december 1967

'Super provo, onbeschoft, miezerig.....' **REDACTIONEEL**

DE KATER VAN Zelfmoord DE Telegraaf Kwade kanten van een pers-taboe

Vrijdagavond 8 december kreeg de adjunct-directeur van de School voor de Journalistiek, de heer H. Schaafsma, in het programma Mies-en-Scène drie minuten om zijn zegje te doen over krantenconcentraties. Deze drie minuten werden gevuld met een oproep aan de journalisten van de enkele goede en onverdacht democratische bladen in het Unitel-concern om op hun post te blijven, en met een aanval op de Telegraaf.

Deze aanval, waarin Schaafsma zei dat het de krant was van een paar honderd-duizend luie lezers, voor enkele tienduizenden gefrustreerde kleinburgers en het lijforgaan van een kleine groep met oogkleppen toegeruste conservatievelingen, is door de Telegraaf onmiddellijk gepareerd.

MORELE KATER

De dag na de uitzending verscheen in de Amsterdamse editie van het blad een stukje over de morele kater van "een zekere heer Schaafsma". Hierin werd een gedeelte van de rede, namelijk de aanval op de Telegraaf (die, zoals Schaafsma zelf verklaart, zeker niet de essentie van het pleidooi was) letterlijk afgedrukt. Een kort commentaartje was bovendien in de tekst van het artikel opgenomen, met daaraan

De aanval van de heer H. Schaafsma op de Telegraaf is niet erg gelukkig uitgevallen. Schaafsma, aangekondigd als adjunct-directeur van de School voor de Journalistiek (met alle mogelijkheden van misverstanden van dien) zou drie minuten spreken over krantenconcentraties. Binnen het kader van deze opdracht was het bepaald niet nodig het dagblad de Telegraaf en zijn lezers over de hekel te halen in een emotioneel betoog dat driekwart van de spreektijd in beslag nam.

Het was weinig gelukkig van de heer Schaafsma dat hij zo en zolang van leer trok, al was het alleen maar omdat zijn furieuze rede koren op de Telegraafmolen betekende.

Wij zijn het geheel eens met de strekking van het betoog, dat zij verklaard, maar we hadden het graag in juistere proporties gehoord.

- red -

gekoppeld de vraag aan de abonnees: "Wat vindt u hier van?"

De trouwe lezers van de Telegraaf waren wel bereid iets te laten horen. Die bewuste zaterdag bereikten de heer Schaafsma al enkele telefoontjes die varieerden van: "Meneer, u hebt me beledigd", tot (tegen mevrouw Schaafsma): "Hou zee kameraad, is dat miezerige mannetje van jou ook thuis". Wel, "dat miezerige mannetje" verkoos een rustige zaterdagmiddag boven dergelijke vuilspuiterij en liet zijn telefoon verder met rust. De Telegraaf echter had nog meer pijlen op zijn boog.

Dinsdag 12 december verscheen over drie kolom op pagina drie een aantal ingezonden brieven van verontwaardigde Telegraaflezers. Een ervan, onder het kopje "Laat 'm kletsen", willen wij u niet onthouden: "Wat ik vind van die mijnheer Schaafsma? Laat 'm kletsen, hij weet niet beter. Gelukkig is hij niet een der "onzen". De rest van dit stuk hield nog een aanval in op Mies Timp-Bouwman die door schrijver Verkerk uit Rijswijk maar een gevaarlijke vrouw gevonden wordt. De heer Schaafsma kan verder zijn visitekaartje verrijken met: "n.b. adjunct-directeur van de Vakschool voor Journalisten", "Super-provo", "onbeschoft" en "zielig heertje".

FELLE FIGUUR

De heer Klumper uit Amsterdam meende te moeten opmerken dat Mies voor deze uitzending zeker geen behoorlijke mensen meer kon krijgen. Mies zelf vertelt: "We hadden dit op ons programma staan en mij werden enkele zeer linkse figuren genoemd. Wat deed moeder echter, zij zocht een rustig figuur uit. Ik kende Henk als een tamelijk felle figuur, maar dit had ik ook niet verwacht. Ik schrok echt toen hij daar van leer trok. Maar ja, het zijn nog maar dertien brieven van broodschrijvers en dat is niet zo veel voor een krant met een half miljoen abonnees.

Over zelfmoorden zal men in de vaderlandse pers maar zelden lezen. De zwijgplicht die de pers zich vrijwillig heeft opgelegd gaat hand in hand met een algemeen maatschappelijk taboe. Daarom leest men in de regel noch over concrete zelfmoordgevallen (zwijgplicht, in de veronderstelling dat publicatie tot navolging zou leiden), noch over het *verschijnsel* zelfmoord in het algemeen (taboe; de lezer wil er niet mee geconfronteerd worden).

De pers oogst, naast kritiek op de wijze waarop zij de misdaad misbruikt, wel eens waardering voor het doodzwijgen van zelfmoord. Er wordt dan, om het compliment kracht bij te zetten, vaak een vergelijking met het buitenland gemaakt. Op zichzelf is dat misschien een verheugende zaak, maar wij zijn met het starre journalistieke zwijgen niet zo gelukkig.

De mening heerst dat publicatie van een zelfmoord anderen zou kunnen bewegen eveneens een einde aan het leven te maken. Het is dus een eis van geestelijke volksgezondheid, zo redeneert men, om uiterst terughoudend te zijn. Het is echter nog steeds de vraag of er wel een schadelijke invloed is. Onderzoek naar de effecten van massacommunicatiemiddelen heeft ons al doen inzien dat moord en doodslag op het bioscoop- of TV-scherm veel minder schadelijk zijn dan werd vermoed. Of dat met zelfmoord ook het geval is kan nog niet worden gezegd; er is zo weinig onderzoek verricht, dat men zich kan afvragen of het taboe zelfs in de wetenschap doorwerkt.

vervolg pag. 2

ZELFMOORD

vervolg pag. 1

Naast deze overwegingen is er het algemene taboe dat de zelfmoord aankleeft. En dat taboe leeft! Daarom is er zo weinig bereidheid om zelfs maar aan het verschijnsel in zijn algemeenheid enige aandacht te besteden. Het is te cru, de lezer zou er door mishaagd kunnen worden. Dat zou mede de achtergrond kunnen zijn van de terughoudendheid in de pers (die wel ad absurdum werd gehandhaafd toen o.a. de Volkskrant en het Parool de advertentie weigerden waarin Achter het Nieuws contact zocht met "mensen die ooit in wanhoop hebben verkeerd en toen een poging tot zelfmoord hebben gedaan").

Wie de uitzending over zelfmoorden van Achter het Nieuws op 20 oktober heeft gezien, kon zich er plotseling op pijnlijke wijze van bewust worden hoe groot zijn onwetendheid was. Hoe funest het is dat men "daar niet over praat", want hoe kan men een zelfmoordkandidaat herkennen en opvangen? Aan een zelfmoordpoging gaat een lange tijd vooraf, waarin uit gedragingen al duidelijk wordt wat gaat gebeuren: de zelfmoordkandidaat zendt zand als het ware signalen uit, vaak in de zin van "help me toch". Die signalen worden meestal niet begrepen, zo blijkt uit de toelichting die prof. dr. N. Speijer in de uitzending van Achter het Nieuws gaf.

Met klem vragen we ons af of het beleid van de pers niet tegen de bedoelingen in schadelijk is. Door een meer openlijke aanpak zou enig begrip voor de zelfmoordproblematiek kunnen groeien. Het is noodzakelijk dat dat begrip er komt.

Geheel los van de terughoudendheid bij de algemene problematiek kan, dunkt ons, de vrijwillige zwijgplicht over concrete gevallen worden beschouwd. Beoordeeld op de preventieve werking lijkt ons handhaving niet zo dringend noodzakelijk. Om de sensatiejournalistiek een nieuw object in handen te spelen is het ons niet te doen. Maar met de wijze waarop een zelfmoord wordt gecamoufleerd, door verdraaiingen en doorzichtige "verklaringen", zijn wij even weinig gelukkig als met sensationele verhalen. In beide gevallen is sprake van onwaarachtigheid.

Het gaat ons vooral om de krampachtigheid waarmee de journalistieke code wordt gehanteerd. Het is alles of niets - alles kan niet en dus wordt het niets. Dat is ons te star. Wanneer zelfmoord een relevant gegeven is bij een doodsbericht, moet dat - op gepaste wijze - vermeld kunnen worden.

Natuurlijk moet de persoon in kwestie bij zijn leven reeds nieuwsaarde hebben. Het enkele feit van een zelfmoord geeft hem dat niet en

daarom zal men in de meeste gevallen publicatie niet eens hoeven te overwegen. Zelfmoordpogingen vallen door hun karakter geheel in de privé-sfeer (ook het Wetboek van Strafrecht is zich daarvan bewust en stelt zelfmoordpogingen niet strafbaar); geen publicatie dus.

Een delicaat punt is de privacy van personen uit de omgeving, die geschonden zou kunnen worden wanneer allerlei achtergronden worden geschilderd. De omgeving van degene die zelfmoord pleegde is meestal tekort geschoten, zal zich wellicht schuldig voelen en moet redelijkerwijze worden ontzien (Vaak is het trouwens de familie die van zelfmoord een ongeluk maakt; dan kan men moeilijk over zelfmoord gaan schrijven).

Vermelding in de krant van zelfmoorden kan acceptabel worden geacht indien van geval tot geval de nieuwsaarde en noodzakelijkheid van publicatie worden beoordeeld en de privébelangen van andere betrokkenen worden gecerbiedigd. (Aangezien deze eisen voor elk nieuwsbericht gelden, is er eigenlijk niets bijzonders aan de hand).

Of deze stelling spoedig gemeengoed zal worden? Misschien wel niet. Maar het is ook niet het belangrijkste. Veel belangrijker is de vrijmoedige benadering van de zelfmoord in het algemeen en de omstandigheden die er toe leiden. De zelfmoord vraagt om een herwaardering, wij moeten er mee leren leven. Dan wordt misschien de zinloosheid duidelijk van de uitdrukking "zich van het leven beroven".

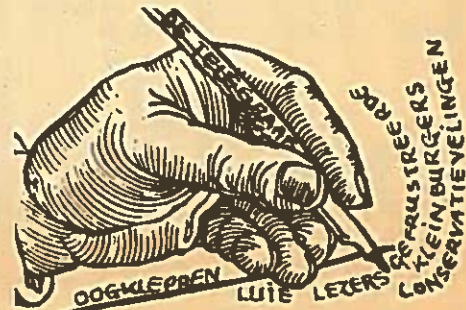
- ahf -

Telegraaf

vervolg pag. 1

Bovendien is het over een paar dagen toch weer Hoepia waar ze over gaan schrijven." Eén positieve reactie stond er in de Telegraaf. Vele van zulke reacties van voornamelijk collega's bereikten de heer Schaafsma echter thuis. Over de actie van de Telegraaf wil de adjunct-directeur dan nog wel zeggen dat hij niet anders verwacht had. Ten overvloede misschien nog: indien de heer Schaafsma dit "zandloperpleidooi" opnieuw mocht houden, zou hij hetzelfde nog eens zeggen. Het laatste stuk van zijn rede kon de heer Schaafsma niet meer oplezen, wat hij toch wel graag had willen doen. Te uwer informatie hieronder de resterende tekst: "Ik hoop dat u en ik het nog lang eens of oneens mogen zijn met NRC, Alg. Handelsblad, Alg. Dagblad en Vaderland. Ik voor mij heb er geen behoefte aan het oneens te zijn met De Telegraaf. Dat is vergeefse moeite. Maar ja, ik las voor mei 1940 al kranten. Net als Jacques Gans trouwens, die toen bij De Telegraaf als nieuwlinkse rakker te boek stond."

JOEP VAN DER HART

bestellingen
van leerboeken
worden gaarne
door ons
uitgevoerd

steenweg 66-68
utrecht
tel. 13883

boekhandel

gemakkelijke betalingsvoorwaarden

2e jaargang - no. 3 - december 1967

redactie:

Addy de Visser
Tia Lucker
Gert Jan van der Breggen
Jan Bart Klaster
Anton Heuff
Jan Brokken

illustraties:

Willem Hogendoorn
Piet Hein Hoebens

zakelijke leiding:

Johan van Workum
Katrien de Klein

School voor de Journalistiek
Palmstraat 22, Utrecht
tel. 030 - 75391
giro 1366190 t.n.v.
School voor de Journalistiek
t.g.v. GRrOM

Drukkerij Elinkwijk Utrecht

DE TIJD

maar één keer!

GEEN KIJKKAST MAAR SIJKKAST

"De Telegraaf is een geweldig blad. Het is zalig om te lezen." Aan ons tafeltje op een Amsterdams terras zit Dick Harris, sinds augustus '66 televisieregisseur bij de TROS. Hij maakt een zelfverzekerde indruk, praat en rookt veel en vloekt van tijd tot tijd.

Harris vertelt, dat hij van de ochtendbladen die hij leest altijd het eerst naar de Telegraaf grijpt. "Henk van der Meyden weet zelf ook wel dat hij onzin schrijft, maar de mensen willen het nu eenmaal graag lezen."

"Maar," zo voegt hij er aan toe, "journalistiek gezien is het derderangs."

Op de vraag in hoeverre de TROS afhankelijk is van de Telegraaf, antwoordt hij: "Die afhankelijkheid beperkt zich tot een marriage de raison, een geldhuwelijk dus."

Wij: "Wat is naar Uw mening het onderscheid tussen de TROS en de andere omroepverenigingen?"

Hij omzeilt handig de bedoeling van de vraag en zegt: "Het onderscheid is, dat de TROS een achterstand moet inlopen, waarvan men verwacht dat die ook ingelopen zal worden. U moet niet vergeten dat de TROS vijftien jaar achter ligt ten opzichte van de anderen." Hij betoogt dat de pers hier te weinig rekening mee houdt en de TROS niet de tijd gunt om zich volledig te ontwikkelen. Hij vindt zich een beetje op over de negatieve houding die de pers, zijns inziens ten onrechte, tegenover de TROS aanneemt. "Zodra ze horen, dat de TROS aan de Telegraaf gelieerd is, schrijven ze slechte kritieken. Naar willen schrijven lukt je altijd, dat kan iedereen." En even later zegt Harris: "Zelfs Leo Riemens is tegen ons."

Hij is van mening, dat de TV-criticus vaak alleen maar wil kraken en stelt als voorbeeld hiervan het programma "In", dat hijzelf regisseert en dat gepresenteerd wordt door Joan Haanappel. De pers had moeten schrijven dat Joan uiteraard een beetje zenuwachtig was, maar dat het programma toch wel leuk was en dat er echt wel iets in zit, vindt Harris. Hij legt uit, dat de algemene anti-TROS houding van de pers nare gevolgen heeft voor de omroep: "Ik ken wel acteurs die liedjes van bijvoorbeeld Alexander Pola voor de televisie willen brengen. De meesten weigeren echter als ze horen dat het voor de TROS moet gebeuren."

BUREAUCRATIE

Op eigen initiatief begint Harris te praten over zijn afkeer van de NTS. Er heerst daar een ontstellende bureaucratie, vindt hij. Hij vertelt het verhaal van zes foto's, die hij nodig had voor een show, en die hij op hardboard wilde plakken. "De NTS heeft hier tweemaal drie kwartier over vergaderd, voordat het mocht,"

Dansen leren kunt U beter bij

DANSINSTITUUT

H. de Rijk

Inschrijving voor de nieuwe cursussen dagelijks vanaf 2 januari '68 van 11 - 20 uur.

Nieuwegracht 49, Telefoon 10301
Utrecht

roept hij opgewonden uit. Zijn conclusie is dan ook, dat er in Hilversum veel te inefficiënt gewerkt wordt.

Kennelijk trekt hij zich de kwestie nogal aan, want in het gesprek komt hij er voortdurend op terug. Even later vertelt hij bijvoorbeeld het verhaal van de onlangs overleden regisseur Frans 't Hoen. Deze had voor een toneelstuk dat hij regisseerde, een ei nodig. Hij gaat naar de kantine en vraagt om een ei. De juffrouw achter het buffet zegt hem echter, dat hij volgens de voorschriften alleen een broodje ei kan kopen, 't Hoen stemt daarin toe en bestelt een broodje met een ei. Dan echter zegt de juffrouw, dat hij ook dit niet kan krijgen, want er zijn geen broodjes meer. En volgens de voorschriften mag zij alleen een ei verkopen als daar een broodje bij gekocht wordt. Hoe 't Hoen ook praat en smeekt, hij krijgt het ei niet. "Ik ben er van overtuigd, dat deze belachelijke bureaucratie hem een jaar van zijn leven heeft gekost," zegt Harris.

In Holland staat een buis

We vragen hem of de TROS een voorstander van een nationaal bestel is. Hij denkt even na en zegt dan niet namens de TROS maar geheel namens zichzelf te spreken als hij zich een voorstander van een nationaal bestel toont. Harris trekt een vergelijking met Duitsland, waar hij een paar jaar gewerkt heeft en komt tot de conclusie, dat de verzuiling een onding is. "Ook in het Duitse omroepbestel komt iedereen aan zijn trekken," zegt hij. "Het is volslagen onnodig om het geld en de middelen op deze manier te verspillen."

Een vrouw die naast ons tafeltje zit en ons gesprek al een tijd lang heeft zitten volgen, kan zich kennelijk nu niet langer meer bedwingen en mengt zich in het gesprek. Ze zegt altijd naar de Duitse televisie te kijken, omdat er in Nederland te veel praatprogramma's worden uitgezonden. Harris sluit zich hier onmiddellijk bij aan en zegt: "Het is een dof schandaal om nota bene op zondagmiddag cursussen op de televisie te brengen." Hij vindt dat iemand die de hele dag gewerkt heeft en 's avonds moe voor zijn televisie gaat zitten, amusement wil hebben en niet wil kijken naar allerlei forums.

SIJKKAST

"Niemand koopt toch een TV en betaalt duizend gulden om propaganda te zien." En heftig roept hij uit: "In Nederland hebben we geen kijkkast, maar een sijkkast." De vrouw is het hier volkomen mee eens en

Joan Haanappel met verloofde Jean-Jacques van Belle.

zegt: "Alleen de TROS en Televisier zijn goed." "U hoort het," zegt Harris, "als je op de Munt gaat staan, kun je van honderden mensen hetzelfde horen."

Wij: "Wat is dan volgens U een goed programma?"

Harris: "Altijd als je in een medium werkt, of het nu bij de televisie is of bij de krant, gaat het er om wat je met het medium doet." Hij betoogt nogmaals, dat de mensen langzamerhand genoeg hebben van de wereld problemen die voortdurend via de televisie hun huiskamer binnendringen. Hij zegt: "Ik ben allergisch voor Vietnam. Voor mij zou een programma over Vietnam pas goed zijn, als er een vent naar voren kwam die het heel anders zou aanpakken, die het van een nieuwe kant zou bekijken. Dat zou me pas boeien." Hij voegt er echter aan toe, dat je geen programma kunt maken waarin je het zelfs maar tachtig procent van de kijkers naar de zin maakt. "Dit is een utopie, die ook nauwelijks nagestreefd wordt. Waar men wel naar moet streven, is een programma waarin iedereen wat van zijn gading kan vinden."

* * *

Juist als we Harris willen bedanken voor het vraaggesprek, loopt Joan Haanappel langs. "Hé, Dick!" Ze zwaait naar Harris. "Ha, die Joan! Heb je nog leuke reacties gehad?" "Ja," straalt ze. "Allemaal positieve!"

J. Tromp
R. Buyze

KATALYSATOR D'66

*„als breekijzer
tussende deur
en doorgaan
met wrikken“*

In de loop van dit jaar heeft D'66 op overduidelijke manier haar plaats in de Nederlandse politiek waargemaakt. Zij is onbetwistbaar de inleider en katalysator van een aantal vernieuwingsstromingen binnen de grote partijen in Nederland, uitgezonderd in de VVD. "We zitten als een breekijzer tussen de deur en we gaan door met wrikken" verklaarde onlangs de pasgekben voorzitter van D'66 drs. H.J. van Lookeren Campagne.

stembusakkoord

Uit de vernieuwingsdriften van de christen-radicalen en uit het wat overdreven programma van Nieuw-Links komen twee dingen duidelijk naar voren. In eerste instantie het streven naar een stembusakkoord, wat in tweede instantie kan leiden tot een reorganisatie van het huidige partijstelsel naar een twee- of driepartijstelsel.

Wanneer dit laatste bereikt is heeft D'66 een van haar meest elementaire doelstellingen verwezenlijkt; namelijk meer duidelijkheid in de politiek. Bij de verkiezingen van februari manifesteerde zich immers van de kant van de kiezer een niet mis te verstaan gevoel van onbehagen, vooral over zijn zeggenschap bij de totstandkoming van een regering. De grondslagen van het regeringsbeleid werden niet door de verkiezingsuitslag bepaald, maar door het politieke spel daarna. Het leuren en sollen met ministersposten en het opgeven van politieke tegenstellingen ten bate van het allesbeheersende compromis was voor vele politiek-bewuste kiezers een terugkerende bron van ergernis. De enige manier om aan deze situatie een einde te maken was het oprichten van een politieke partij met een programma waarin staatkundige hervormingen dominant zouden zijn. Dat werd D'66. Een partij die alleen al door haar aanwezigheid werkelijke pressie kon uitoefenen op bestaande politieke partijen, namelijk door de dreiging van stemmenverlies. De eerste stap in de herziening van het partijstelsel is er dus, maar er zijn nog geen wezenlijke veranderingen opgetreden - noch bij de PvdA noch bij de christelijke partijen. De rol van D'66 is derhalve nog lang niet uitgespeeld.

Het bureau Veldkamp/Marktonderzoek, dat bij de laatste verkiezingen de verschuivingen vrij nauwkeurig wist te voorspellen, heeft in opdracht van de KRO de Nederlandse bevolking doorgelicht op politieke voorkeuren. Uit het onderzoek komt onomstotelijk naar voren dat het gevoel van onbehagen nog niet verdwenen is; D'66 zou dan ook van 7 op 24 zetels komen, wanneer er verkiezingen zouden zijn gehouden in oktober.

explosie

De explosie in de bestaande partijen zal dus veel verder moeten gaan wil D'66 verdwijnen of overgaan tot zeer nauwe samenwerking met de christen-radicalen en PvdA, en eventueel de PSP, in de vorm van een nieuw op te richten brede volkspartij op democratische grondslag. Zij acht de omstandigheden voor een grote coalitie nu nog niet rijp. Voorwaarde voor samenwerking met de PvdA is, dat deze partij zich van haar ideologische ballast ontdoet. Zolang de invloed van de dogmatische en klassiek-socialistisch ingestelde Nieuw-Linksers nog groeit, kan men dat wel

uit zijn hoofd zetten. De sterk programmatische aanpak van de christen-radicalen spreekt D'66 wel aan, maar zij vinden het opereren vanuit een christelijk, evangelische bewogenheid een fout uitgangspunt voor partijvorming. Hoe PvdA-voorzitter Tans, gezien dit standpunt van D'66, dan kan stellen dat deze partij zich in feite niet anders opstelt dan de professionele partijen, blijft voornamelijk een raadsel. Uit deze houding ten aanzien van eventuele coalitiegenoten menen vele mensen te kunnen concluderen dat D'66 een onduidelijk beleid voert; men weet niet of de partij nu rechts of links of anders gezegd: progressief of conservatief is. Zij vergeten dat deze begrippen voor D'66 verouderd zijn. Of, zoals van Lookeren Campagne het formuleerde: "Niemand in Nederland is eigenlijk nog conservatief te noemen, de politieke verschillen liggen meer in de mentaliteit. Iedereen is voor welvaart en economische groei, het is een kwestie van koers uitzetten". Het is voor vele mensen moeilijk deze werkelijkheid onder ogen te zien, omdat zij dan het oude vertrouwde beeld van Nederlandse politiek moeten opgeven en dat ligt de doorsnee Nederlander niet, althans nog niet.

C. LABEUR

journalistenschool & andere overlidensberichten

na een jaar utrecht zijn alle kroegen hun prijzen hun sluitingstijden de a.s. journalisten bekend hetgeen ook geldt voor bioskopen eethuizen drankhandelaars nvsh-kantoren

journalisten niet zelden gefrustreerde en of mislukte of halfmislukte poweten romansjes of anderszins mislukten kennen slechts een streven het brengen van de objectieve waarheid (van niets dus)

de dichter is intelligenter hij maskeert zijn even groot onvermogen door te beweren dat dichters de waarheid willen liegen een semimistische en kwasidiepzinnige uitspraak waar nog niemand uit is gekomen

wat te veel stinkt of te smerig is hoort in de asbak of op de mestvaalt thuis de lezer wenst zijn reukorgaan niet te beschadigen noch zijn handen vuil te maken hij wenst niet de waarheid doch zijn krant

het gros van de avonden wordt doorgebracht met zitten bij die hangen in dat kafee soms een feestje hier een borrel daar en twee maal per week een avond ekstra goedkoop zuipen een diepzinnig maar daarom op niets uitlopend gesprek met een aantal vrienden

aan het slot van de avond de vogels kwinkeleren reeds in het struweel en 500.000 telegerven worden in de daartoe bestemde bussen gedeponereerd betrapt de a.s. journalist zichzelf erop dat hij aangeschoten of halfzat niettemin zijn kamer heeft weten te vinden en nu op het punt staat in bed te tuimelen (met of zonder) weer is een welbestede dag voorbij het wachten is nu nog op de varahaan

niek vechtmann

Diurnarius futurum in majeur

Een groots feest met de duur van wellicht een weekeinde tenminste een dag en nacht, zal het hoogtepunt vormen van het gezelligheidsprogramma van het nieuwe Diurnariusbestuur.

De gezelligheid, de onderlinge verhouding tussen leerlingen en leraren, het verbeteren van de contacten met de buitenwereld met gebruikmaking van de (nu nog) interessant klinkende naam van de school, en het formele SPEL binnen de bond vormen de zorgenkindertjes van het bestuur. Een geslaagd voorbeeld van het spel biedt de onlangs ingestelde (scherts-)commissie voor orde en zeden, dankzij de humoristische aanpak van de commissarissen.

Behalve het knalbal omstreeks maart worden er nog enkele festiviteitjes georganiseerd, zoals een discobal aan het eind van het lopend trimester aan boord van een (verankerde) pretschuit.

Overigens worden er al avonden gespenseerd aan lezingen in informele sfeer, te houden door bekende figuren uit de journalistieke wereld. Henri Knap is al aan bod geweest, weldra volgen waarschijnlijk Mies Bouwman, de redactie van Uitlaat en Bibeb.

Contacten naar buiten zijn opgenomen met de Sociale Academie in Amersfoort, Nijenrode en de School voor Toeristiek in Breda. Het bestuur van de USF komt op bezoek.

Contacten binnen school: er wordt geknutseld aan een ledenalmanak met pasfoto's. In samenwerking met de directie hoopt het bestuur de komende eerstejaars beter op te vangen dan het geval is geweest.

De statuten worden op het ogenblik grondig nagelopen om er de koninklijke goedkeuring voor te krijgen, wat gedurende 29 jaar ongekende perspectieven zal bieden: eigen giro en soosvergunning o.a.

JAAP BROUWER

«VRIJ! VRIJ! IEDEREEN IN GRIEKENLAND IS VRIJ»

GRROM; Volgens een Duits weekblad, Aussenpolitik, is de crisis begonnen met de reis naar Engeland van koning Paul en koningin Frederika.

Chiotakis: Nee, dat was iets anders. Karamanlis was toen premier en hij vond het beter dat zij niet naar Engeland gingen omdat hij bang was voor relletjes. Die zijn er ook gekomen. Zo kwam de eerste belangrijke moeilijkheid.

Gr.: Bij latere verkiezingen behaalde de centrumpartij van Papandreou een meerderheid van 53 procent. Hoe waren er moeilijkheden mogelijk met zo'n groot deel van het volk achter zich?

Ch.: Zij hadden teveel beloofd en konden niet alles waar maken. Daarnaast werd in het leger een complot ontdekt. De zoon van Papandreou, Andreas, wordt er van beschuldigd, terecht of niet, geestelijk leider te zijn van dit Aspida-complot. De oude Papandreou wilde de minister van defensie ontslaan. Deze weigerde ontslag te nemen. De koning adviseerde Papandreou de zaak onder de gegeven omstandigheden niet zelf af te doen, maar aan een van zijn ministers over te laten. Dat zou de indruk voorkomen dat hij zijn zoon wilde beschermen. Papandreou trad af en er kwam een scheuring in de partij. Met de steun van ERE werd Stefanopoulos premier.

Gr.: Wat wilden de Aspida-officieren?

Ch.: De Aspida wilde een Griekenland los van alles, volkomen neutraal. Griekenland uit de NAVO en los van de EEG.

Gr.: Waarom vonden de kolonels het nodig dat er een staatsgreep werd gepleegd?

Ch.: In de Telegraaf van 16 juni heeft een bericht gestaan dat een zekere Rinaldi in Turijn was gearresteerd op 22 maart. Deze heeft bekend, dat hij samen met de communisten een staatsgreep in Griekenland voorbereidde. Zo alarmeerde de Italiaanse inlichtingendienst het Griekse leger. De legerleiding besloot de communisten voor te zijn en het zelf te doen.

Gr.: Is het dan niet waar dat de kolonels bang waren voor een overwinning van de socialisten bij de verkiezingen? En is er nu geen sprake van een dictatuur?

Ch.: Nee, daar waren zij niet bang voor. En het bewind mag u niet beschouwen als een dictatuur, niet een dictatuur onder één man in de vorm van een Castro. De kolonels hebben een wet te herzien en de democratie weer te herstellen. Daarna gaan zij weg en laten de politiek over aan de politici. Dat hebben zij beloofd en ik heb geen enkele reden om dat niet te geloven.

Gr.: De kolonels hebben nog meer beloofd. Zij hebben ook gezegd stappen te zullen ondernemen tegen de onderontwikkelde gebieden in Griekenland en speciale aandacht te schenken aan de werklozen, de boeren en de dorpen. Sinds het eind van de Tweede Wereldoorlog hebben 44 regeringen dat beloofd en er is niets van gekomen.

Ch.: 44! Maar dat is nu toch anders. Dit zijn militairen, die gewend zijn om te werken. Hun bedoeling is het platteland te helpen. Zij hebben al enorme verbeteringen gebracht in de sociale voorzieningen. Daarom is het merendeel van de bevolking tevreden, omdat zij rust in het land hebben gebracht.

Gr.: De kolonels willen optreden tegen wat zij noemen wegrotting van de democratie. Waaruit bestaat deze wegrotting?

Ch.: In Griekenland heersten chaotische toestanden. De politiek werd met wellust bedreven. Het land stond aan de rand van de afgrond. Er was gebrek aan regeringsgezag. Er waren werkstakingen, samenscholingen enz. wat uitliep op een verlamming van het economisch apparaat. Daar treden de kolonels tegen op.

De heer Ch.J.Chiotakis woont al 39 jaar in Nederland en heeft een florerende bonthandel. In oktober 1966 werd hij benoemd tot Vorst Referendaris in de Grieks-Orthodoxe kerk, de hoogste onderscheiding voor een leek. Hij is politiek niet geïnteresseerd maar vindt het niet juist dat omtrent Griekenland alleen maar negatieve berichten doorkomen. Daarom acht hij het noodzakelijk dat hij wat van zich laat horen. Donderdag 30 november heeft hij deelgenomen aan een teach-in onder leiding van Joop van Tijn in het U-huis, georganiseerd door de USF.

Gr.: De kolonels treden op, maar is men nu nog wel vrij?

Ch.: Vrij! Vrij! Iedereen is vrij in Griekenland. Iedereen wordt weer normaal behandeld. Als men nu een verzoek indient, dan heeft men binnen 24 uur antwoord. Vroeger duurde dat zes maanden en dan had je meestal nog niets. Alleen de vrienden van de politici en de ambtenaren werden snel geholpen. Dat is nu niet meer zo. Er heerst rust in het land, iedereen kan weer gewoon rondlopen.

Gr.: Maar de communisten kunnen niet gewoon rondlopen.

Ch.: Jawel. Dat wordt geschreven maar dat is niet waar. De communisten zijn de mensen die de staatsgreep wilden maken. Dan is het toch logisch dat zij gepakt worden. Nu de staatsgreep voorbij is, worden zij weer vrijgelaten. Als zij een verklaring tekenen dat zij zich van verdere politieke activiteiten zullen onthouden, mogen ze naar huis. Is dat niet fantastisch? Waarom staat dat niet in de kranten. Dat moet er ook in, net als dat bericht over Rinaldi. De pers is niet objectief. Als een fatsoenlijk mens in Nederland een misstap maakt, wordt hij veroordeeld maar hij krijgt voorwaardelijk. Als ze hem weer pakken gaat hij de gevangenis in. Maar hij heeft dan een eerlijke kans gehad. Zo ook in Griekenland. Zij worden allemaal volgens het wetboek behandeld. In Nederland

word je ook veroordeeld voor opruiende activiteiten. En bij welk totalitair regime kan, wat in Griekenland mogelijk is? Kan je in Rusland zeggen: Sorry, ik zal het niet meer doen en mag ik nu naar huis? Dat kan niet, maar in Griekenland wel.

Gr.: De Atheense dagbladuitgeefster Heleni Vlachou heeft gezegd, dat de koning op 26-jarige leeftijd de kans van zijn leven kreeg om te bewijzen dat hij een man was. Hij heeft die kans volgens haar niet gegrepen..

Ch.: De koning heeft zich wel een man getoond. Zonder hem was het Griekse volk er veel slechter aan toe. Wat had hij dan moeten doen? Hij kon toch niet aftreden? Hij is gebleven en dat is goed.

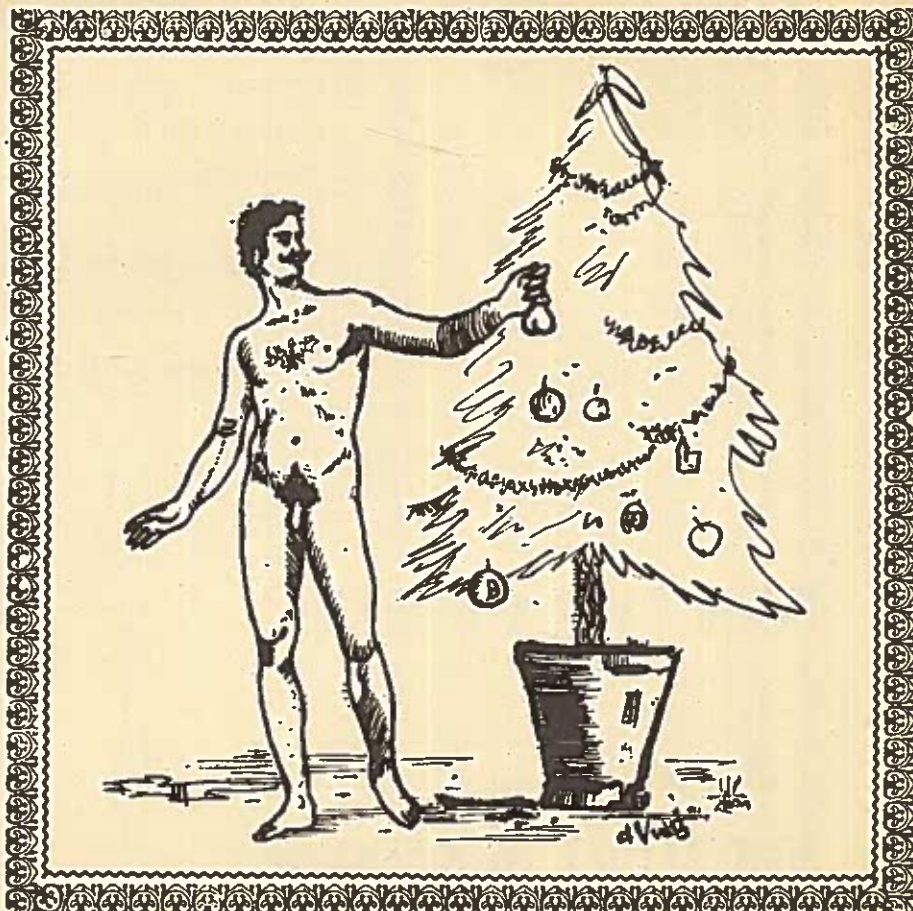
Gr.: Hij had de kolonels kunnen vragen waarom zij een staatsgreep plegen in zijn naam zonder hem daarin te kennen.

Ch.: Zij konden de koning er niet in kennen. Een koning kan als hoofd van de staat niet toestaan dat er op gewelddadige wijze wordt ingegrepen. Als hij er van geweten had, had hij het moeten verbieden, dat was zijn plicht. Dat is ook de reden dat de legerleiding er niet in gekend is en de hele actie is beraamd en uitgevoerd door kolonels en twee generaals. Als de hoogste legerleiding hiervan op de hoogte was geweest, was er beslist iets aan de koning verteld en dan had hij het verboden. Hij moest wel. Dat heeft een generaal verteld die hier laatst was. Hij zat overigens niet in het complot. En het is heel goed geweest dat zij dat gedaan hebben.

Gr.: En nu ontnemen zij Grieken die vanuit het buitenland ageren hun nationaliteit, zoals Melina Mercouri.

Ch.: Melina Mercouri. Dat is een tweede woede van mij. In de krant heeft gestaan dat haar de Griekse nationaliteit is afgenomen en dat haar vermogen verbeurd is verklaard, omdat

vervolg p. 6

Vrij! Vrij!

vervolg p. 5

zijn liedjes van Theodorakis zong. Dat is een leugen! Zij is in Amerika op de televisie gekomen helemaal in het zwart, in de rouw, met haar handen en voeten in ketens. Zij heeft toen gezegd: Zo als ik nu ben is mijn arme land. Toen heeft zij de Amerikanen opgeroepen Griekenland te boycotten en het volk te laten verhongeren. Niemand moest meer als toerist naar Griekenland en als iemand er noodgedwongen toch moest zijn, dan raadde zij hem aan om zich makkelijk te kleden. De dames op platte hakken, want op iedere straathoek stond een mitrailleur en men schoot met scherp op onverwachte momenten. Ik ben zelf in Athene geweest, twee dagen na de staatsgreep. Nergens viel een militair te bekennen, nergens stonden kanonnen of mitrailleurs. Alleen voor het parlementsgebouw stonden twee tanks. Verder niets en dat was twee dagen na de staatsgreep.

Gr.: Maar wat heeft men dan tegen Theodorakis? Waarom mag zijn muziek niet meer worden gespeeld?

Ch.: Zij kunnen het Griekse volk niet de muziek van Theodorakis ontnemen. De Grieken houden te veel van die muziek. Maar Theodorakis is een communist en zijn muziek wordt door sommigen als propaganda gebruikt. Het is een heel verschil of de muziek als muziek gedraaid wordt, of dat hij met behulp van luidsprekers en versterkers als propaganda wordt gebruikt. Het is best mogelijk dat op de Griekse radio de muziek van Theodorakis niet gespeeld wordt, dat weet ik niet.

Gr.: In de dag- en weekbladen legt men er de nadruk op dat het kolonelsbewind nogal tegenstrijdig te werk gaat. De kolonels verwijten de vorige regeringen vriendschapspolitiek. Maar premier Kollias heeft onmiddellijk vijf medejuristen van de Areopag op de ministersstoel geholpen.

Ch.: Ja, de Areopag dat is het hoogste rechtshof, het hoogste rechtscollege. Als je de hoogste rechters ook al niet vertrouwt .....

Gr.: De kolonels verwijten de vorige heersers, dat zij inflatie in de hand hebben gewerkt. Zodra zij echter aan de macht kwamen hebben zij de persen in werking gesteld om bankbiljetten te drukken.

Ch.: De Griekse economie is zeer florissant op het ogenblik. De drachme is nog steeds evenveel waard. Zelfs met de devaluatie van het pond zijn wij niet meegegaan. De regering heeft een staatslening uitgeschreven van anderhalf miljard. Die is met één miljard overtekend. Het volk heeft dus vertrouwen in regering en munt-eenheid.

Gr.: De regering Kollias heeft de belasting op het vreemdelingenverkeer opgeheven en tegelijkertijd baardige en langharige personen de toegang tot het land verboden.

Ch.: In ieder land heerst een andere mentaliteit en daar moet je rekening mee houden. Men wil in Griekenland geen nozems. In 1964 waren er twee nozems die met yoghurt gooiden. Zij werden door de bevolking gepakt, kaalgeknipt en gedwongen over straat te lopen met voor en achter een bord waarop stond: het spijt me, ik zal me verder netjes gedragen. Toen zei de pers: wat goed, van Griekenland kunnen we nog wat leren, zo moeten ze aangepakt worden. Als nu de kolonels de moeilijkheden willen voorkomen en deze mensen gewoon weigeren dan mag dat niet. Dat is niet consequent.

EVEN TYPEN LEREN

bij het modernste instituut van Utrecht op de nieuwste (elektrische) IBM-schrijfmachines onder'leiding van staatsgedipl. leraren op tijden die u schikken (overdag of 's avonds)

voor **F. 7,50** per maand (67,50 voll. opleiding)

INSTITUUT ROZENDAAL

Lucas Bolwerk 15, t/o Schouwborg. tel. 13360

MEKSMEKSMUL KIPSMULHAPHAPSMIKKEL!

Laat zijn knisperende groenten aantheid eens een smeltende rijkdom versieren met een mollige pâté, met een geurig truffeltje en een pittige sinaasappelaroma. En laat hem behaagrijk rusten in een saus van rode port en rinse bessengelei.

SMULDERDESMULROLLADE HIJGWRRRTSMEK!

Gr.: Waarom is men zo fel gekant tegen het communisme?

Ch.: Er is vijf jaar een bloedige burgeroorlog tegen het communisme gevoerd. Toen West-Europa kon beginnen aan de wederopbouw, werd er in Griekenland tegen het communisme gevochten. Daarom betekent het communisme voor Griekenland heel wat anders dan voor Nederland. In '47-'48 zijn 28.000 kinderen van acht maanden tot zeventien jaar ontvoerd naar de noordelijke buurlanden om daar een communistische opvoeding te krijgen en

te worden opgeleid tot agent. Dat heeft een UNO-commissie vastgesteld. U kunt het nakijken in de Winkler Prins. Waarom schrijven ze dat nooit in de krant? De berichten zijn eenzijdig.

R. BUYZE

camera
studio
cinecave
filmsociëteit

alles onder
één
dak en
één
noemer:
wat er wordt
gedraaid,
gekookt,
geschonken
is
goed!
(voor U)

- CORRESPONDENT MET PEPERNOTEN -

Zonegrens is voor ons een zegen

17.05. Na anderhalve dag Nederland keert hij terug naar Bonn. Met een grote koffer en een diplomatas komt de correspondent de drukke stationsrestauratie van Utrecht binnenlopen. Hij is klein, donkerblond, draagt een grijs pak met vest. Hij, Johan T. van Minnen, correspondent te Bonn van AVRO's Televizier, AVRO's Radiojournaal en medewerker van Vrij Nederland en De Gids. Johan van Minnen is 32 jaar, getrouwd en vader van drie kinderen. Hij werkte voor Het Vrije Volk ("die krant is langzaam ingeslapen"), was correspondent in Luxemburg en wijdte omgeving voor de NRC en kwam in 1965 bij de AVRO.

Johan T. van Minnen

U werkt voor radio en televisie en u komt uit de dagbladjournalistiek. Welk medium vindt u het prettigst?

Het is moeilijk te zeggen welk medium het beste of het prettigste is. Het zijn eenheden die in elkaars verlengde liggen. Ik houd de radio hoog in ere. Je kunt korte commentaren geven van zo'n drie minuten en in drie minuten kun je veel zeggen. Maar ik geloof, dat het niet belangrijk is voor welk medium je werkt, maar welke richting het medium heeft. Of het een socialistisch of een liberaal standpunt inneemt. Niet of het radio of televisie is.

U heeft eerst gewerkt voor het linkse Vrije Volk en u bent thans in dienst van de lichttelijk rechtse AVRO. Is dat niet tegenstrijdig?

De AVRO is noch links noch rechts. En dat is geen idealisme, maar praktische overweging. Wanneer de directie mij zou dwingen rechtse commentaren te geven, dan kun je van een rechtse omroep spreken. Maar dat heeft de directie nog nooit gedaan. Ik zie daarom die tegenstrijdigheid niet.

Uw directeur is Siebe van der Zee. Hoe denkt u over hem en de affaire rondom hem?

Ja, ik kan over mijn directeur moeilijk een openbare mening verkondigen..... Ik kan in ieder geval zeggen, dat ik het gelukkig vind dat hij er nog is. Het is een directeur, die je je gang laat gaan. En bovendien is het een goed vakman. Maar dat doet er in deze affaire minder toe.

Kijk, ik zit in Bonn, op een buitenpost. Je staat dan een beetje buiten die intriges.

correspondent

Ja, u weet dat het veel verdient. Wij zitten in de 1e klasse van de C.A.O. Maar dat moet ook wel. Een correspondent is tenslotte representatief voor zijn krant in het buitenland. Verder zit in het salaris ook een smartegeld inbegrepen voor zijn kinderen, die in het buitenland op school gaan. Een correspondent kost zijn werkgever veel geld, variërend van 50.000 tot 100.000 gulden per jaar. Daarbij zijn dan bijvoorbeeld de kosten voor het overzeinen inbegrepen.

Heeft u een eigen telex?

Nee, alles gaat per telefoon. Bij mijn weten heeft geen een Nederlands correspondent de beschikking over een telex. In Bonn heeft alleen de correspondent van Associated Press een telex in zijn slaapkamer staan. Maar dat is een persbureau.

Wat die kosten betreft: zo'n correspondent-schap is dus razend duur voor een krant. Daarom zal de directie van een krant het prettig vinden wanneer zo'n correspondent ook voor een omroep werkt. Dan kunnen de kosten verdeeld worden. Vooral de vaste kosten. Op een redactie van een krant is alles aanwezig wat een redacteur voor z'n werk nodig heeft. Een correspondent moet het allemaal zelf aanschaffen.

Reist u veel?

Ja, dat moet wel. Ik werk tenslotte ook voor de televisie. Bij een reportage moet je fysiek aanwezig zijn. Als je voor een krant werkt, kun je veel meer zaken telefonisch afhandelen. Wat ik een vervelende kant van het correspondent-schap vind, is het bijhouden van de administratie. Weer zo iets: op een redactie zijn er mensen die de administratie verzorgen. Wij moeten dat zelf doen. Een secretaresse heb ik niet.

nazi's

U bent sterk gekant tegen elke vorm van nazisme en neo-nazisme. Veel artikelen hebt u aan dit onderwerp gewijd. Gaat het niet vervelen om steeds te wroeten in het verleden?

Het gaat wel eens frustrerend werken. Je vraagt je wel eens af: welk effect het heeft. Maar als ik het niet doe, wat dan? Wij moeten de invloed der media niet onderschatten. Diehl is nu benoemd. Maar Schnez is niet benoemd. Alhoewel, hij zal binnenkort wel opperbevelhebber van het Duitse leger worden. Toch moeten wij er steeds op blijven wijzen. De Engelse, Scandinavische en Nederlandse kranten zijn aangaande deze zaken veel feller dan bijvoorbeeld de Belgische of Franse kranten.

hereniging

Iedere verstandige Duitser heeft het idee van hereniging uit z'n hoofd gezet. Maar vooral bij de oudere generatie, bij de jongere is dat minder, heerst nog het idee van het Brudervolk, dat gescheiden van elkaar leeft. Aan het beginsel van nationale eenheid hechten zij veel waarde. Nationalisme is volgens hen gunstig, naar mijn mening is het ongunstig, zelfs catastrofaal. West-Duitsland is op het ogenblik de derde geïndustrialiseerde macht ter wereld, Oost-Duitsland is naar de zevende plaats opgerukt. Als dat samengaat! Gevoelsargumenten zijn het allemaal. Nee, voor ons is de zonegrens een zegen.

In de NPD zie ik geen gevaar. De NPD is te vergelijken met een lichtreclame. Je kunt er een hoop van aflezen, het assortiment is echter veel groter.

Het belang van de NPD is haar effect op de andere partijen. Wanneer er aan de grote coalitie een einde is gekomen, heeft geen der beide partijen de meerderheid. Een stembusakkoord tussen NPD en CDU is dan niet ondenkbaar. De CDU maakt, evenals de KVP in Nederland, een radicalisering door. Met dit verschil, dat de CDU duidelijk naar rechts zwenkt. Kiesinger is overigens niet de man voor het radicalisme. In Beieren bestaat er in bepaalde steden al een coalitie tussen CDU en NPD. (Hoe laat is het eigenlijk? Oh, we hebben nog even de tijd).

Wanneer men argeloos een persconferentie met Kiesinger zou binnenlopen, zou Kiesinger de indruk maken van een vaderlijk figuur. Zijn oogopslag, zijn houding, helemaal de vader. Op het congres van de CDU gaf men Kiesinger de bijnaam Landsvater. Binnenkort zal men deze bijnaam wel veranderen in Bundesvater. Wanneer men op de hoogte is, de Vader beter kent, weet men wel beter. Brandt probeert zich ook een dergelijke houding aan te meten. Hij heeft zelfs een Amerikaanse cursus gevolgd om het te leren. Het is hem echter niet gelukt. Voor mij viel Brandt door de mand, toen ik hem vorig jaar in een interview vroeg of hij, als ex-illegaal, samen kon werken met een ex-nationaal-socialist en hij ontkennend antwoordde. Een week later zaten zij samen in de regering.

achtergrond

Meestal geef ik achtergrondbeschouwingen. De moorden komen wel via de telex binnen, die hoeven geen nadere uitleg. Je moet nu eenmaal bepaalde actualiteiten van je afschudden. De manier van de NRC vind ik de beste, hoewel, misschien een beetje oubollig, in de stijl van: "onze correspondent tekent hierbij aan ....." Maar het is tijd. Ik moet gaan. *Hij pakt de zware koffer.* Kijk, dit is een typisch facet van het correspondent-schap. Een grote zware koffer, deels gevuld met Hollandse sigaren, deels met pepernoten. Een belangrijk facet!

18.12. De sneltrein naar Frankfurt am Main komt binnen. Johan van Minnen koopt nog snel enige kranten (om de tijd een beetje te doden). Een duidelijk beeld van het correspondent-schap kan ik je moeilijk geven. Dan zou je in Bonn moeten komen. Hij stapt in. De trein vertrekt. Een correspondent keert terug naar zijn buitenpost.

JAN C. BROKKEN

MEDIAAL

HA, HA!

Een man. Hij houdt van het leven, van snelle auto's, mooie vrouwen, nieuwe ideeën, een eigen mening en de vrijheid. Hij houdt ook van raspaarden en interessante gesprekken; van humor, sport en avontuur; van persoonlijke hobby's, goede manieren, exclusieve etentjes, een goed glas wijn, moed, de waarheid. Kortom, hij houdt van alles dat mooi, goed en echt is. Deze man heeft een hekel aan middelmatigheid. Hij haat politiek fatalisme, domheid en slechte manieren. Hij haat het Ministerie van Financiën, vervelendheid, kitsch, holle frasen, conformisme, geestelijke onderdanigheid, schulden, afhankelijkheid; huichelarij en bureaucratie; leugens en statistieken. Kortom, hij haat alles dat lelijk, slecht en onecht is. Een juweel van een man. Een verrukkelijk wezen. Waar treffen wij hem aan? Wie is hij? Hij is de lezer van DE LACH. DE LACH het blad dat steeds meer blote borsten in zijn pagina's doet en zelfs al wat schaamhaar. Wat afschuwelijk jammer dat DE LACH maar een oplage heeft van 80.000 exemplaren. Want zulke kerels kunnen we gebruiken in Nederland!

- vdbr -

KRAK

De kleur van de VARA-gids blijft abominabel. Opmerking uit omroepkringen: "Twee dingen kunnen een artiest breken, een interview met Henk van der Meyden en een kleurenfoto in de VARA-gids."

- kh -

VAN HARTE

"Wat te denken van de thans aanvankelijk geslaagde poging om zelfs het hart van de ene mens in de andere over te brengen?" De Nieuwe Haagse Courant maakt zich zorgen. Wat er in het Groot-Schuurziekenhuis gepresteerd werd, doet de commentator verzuchten: "Waar ligt de grens van het schier almachtig wetenschappelijk kunnen?" "Bij het hart denken we toch wel in het bijzonder aan het centrum van het menselijk leven..." "Zozeer is dit het geval, dat het mensdom in meer overdrachtelijke zin, de eeuwen door van het hart ook is gaan spreken als van de zetel van wat de mens ook naar geest en ziel weegt".

Maar NHC, wat lezen we nu? "Het lichamelijke hart, het zo geheel eigene van de mens, is nu blijkbaar ook overdraagbaar geworden". Geloof de NHC werkelijk dat het eigene van de mens als een soort weefsel met het hart verbonden is?

Ik ben een dergelijke voorstelling van geestelijke eigenschappen in de vorm van lichamelijke weefsels al eens eerder tegengekomen. Bij primitieve volken komt het namelijk voor dat men de gevangengenomen vijand de "muis" uit de hand wegnijdt, omdat in dit lichaamsdeel de persoonlijke kracht als een weefsel aanwezig zou zijn. Vervolgens peuzelen de overwinnaars het met plezier op, omdat naar hun zeggen daardoor hun eigen geestelijke rijkheid toeneemt. Misschien heeft de commentator in die richting gedacht toen hij schreef: "Wie onzer zal het bij het lezen van dit bericht niet wonderlijk te moede zijn?" "Bij het doordenken van de mogelijkheden, die het mensdom nog wachten, zullen velen onzer bepaalde overwegingen van bezorgdheid niet kunnen onderdrukken". "Er behoren echter ook nog gevoelens van dankbaarheid te zijn bij deze nieuw ontdekte kansen tot verlenging van het leven". Dus toch?

Het samengaan van hart en geest ziet de NHC als christelijk blad ook nog bevestigd in de tekst van de psalmist: "Doorgrond mij en ken mijn hart, o Heer". Ik zou de commentator nu de volgende vraag willen stellen: Zou u als gelovige - gesteld dat u in dezelfde situatie verkeerde als de Afrikaner - het hart van een ongelovige kunnen accepteren?

Riëtte Krapman

DAG, D en H

De TROS wordt steeds meer een verzamelbak van lieden die weggegaan, weggestuurd of nooit geaccepteerd zijn bij de andere omroepen. Zo heeft ex-VARA-regisseur Dick Harris de regie over de door de AVRO geweigerde Joan Haanappel. Daarbij wordt gebruikt gemaakt van de stem van Alexander Pola. Het illustreert dat de TROS helemaal niets nieuws meer weet te brengen. Zodat de omroep alleen maar is opgericht om de omroepster "Dag, dames en heren" te laten zeggen in plaats van "Goedenavond, dames en heren".

- kh -

ZIE DE BON

METEN

De eerste aflevering van de NCRV serie "Europa" toonde ons Nico van Vliet in Rusland. Wat deed hij daar? De spoorbreedte van de Russische rails meten.

- kh -

schrijf ook eens iets in GRrOM! pak een -pen- EN vul de bon IN

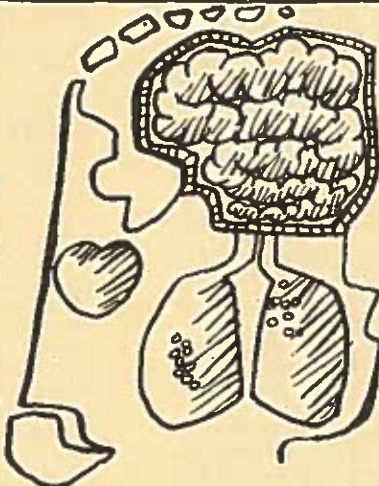
STAG

Uit het november nummer van PLAYBOY moesten in Engeland vier pagina's verwijderd worden. De foto's die de 17e aflevering van "The History of Sex in Cinema" illustreerden, konden niet door de beugel van de Britse wet, deelde PLAYBOY dit als volgt aan zijn lezers mede:

gewraakte foto's

Als u Nederland met een mens wilt vergelijken, dan moet u zich het noorden (uiteraard) als de hersenpan voorstellen...

... en als u dan weet dat Nederland ca 12 miljoen mensen is, kunt u iets begrijpen van taken en mogelijkheden van het

*publikatie aangeboden door dit blad - op kosten van het NIEUWSBLAD van het NOORDEN

PLAYBOY

Despite PLAYBOYS's almost universal acceptance it is impossible to edit a magazine that will conform to the legal subtleties of every country in which the magazine is distributed. At the insistence of its U.K. distributor, Seymour Press Ltd., PLAYBOY has acceded to the removal of those pages in this 240 page November issue devoted to the seventeenth part of the 'Sex in Cinema' series. The four pages - according to Counsel might have contravened British law. Because of the inability under British law to obtain any prior ruling on a matter of this sort PLAYBOY was left no choice but to eliminate the article thereby precluding possible court action against British newsdealers and distributors. Fijntjes.

- vdbr -

TOESTAND

Het is louter toeval, dat wij opnieuw een programma van de Nederlands Christelijke Radio Vereniging aan een kritische beschouwing onderwerpen. Dat is één. Twee: als maandblad kunnen wij ons niet bezighouden met incidentele uitzendingen, doch slechts aandacht aan series. Derhalve: het feuilleton Kent u mijn vrouw. Voor hen die nu de wenkbrauwen fronsen en nietwetend voor zich uit staren: Kent u mijn vrouw is de Nederlandse bewerking (van Jaap van der Merwe) van de Engelse serie Meet the wife. De hoofdrollen worden vertolkt door Nell Koppen (Mien) en Wim van den Brink (Bart). Bart is een man van een jaar of vijftig, van beroep loodgieter o.i.d., de goedheid zelve en verder bovenmate braaf. Mien zal iets jonger zijn. Ze is huisvrouw, dus bedrijvig en beredderend. Verder is ze goedig en de baas in huis.

Ziedaar de serie Kent u mijn vrouw. Want al wat er gebeurt ligt besloten in Bart (braaf) en Mien (met goedige pantoffel). De afleveringen worden derhalve gekenmerkt door een grote simpelheid, een eenvoudig van intrige, een opmerkelijk gebrek aan actie en de afwezigheid van een pointe van niveau.

Om het nu maar eens recht toe recht aan te zeggen: wij hebben zelden zoveel onbenulligs in zo weinig tijd (ruim een half uur) bij elkaar gezien. Edoch, eerst wederom volgens goed gebruik J.B Klaster. Ombevooroordeeld nog steeds.

Nogmaals de NCRV over de kling. De vorige maal vanwege een oubollige quiz met en voor studentikozen, ditmaal een ijzersterk serieprogramma bestemd voor de breedst mogelijke laag van de bevolking, Kent u mijn vrouw. Het als toneelkoppel aangekondigde acteurskoppel Nell Koppen en Wim van den Brink had zijn talenten niet mogen opofferen aan Mien en Bart. Immers, reeds na een tweetal afleveringen is de enigszins kritische kijker uitgekeken op de zouteloze produktie. De zo leuke bedscenes van het echtpaar of leeftijd kunnen door iedereen verzonnen worden, waardoor kijken een overbodige aangelegenheid

wordt. Wanneer de NCRV door de quiz en deze serie de zondagavond van zijn vroegere loodzware karakter heeft willen ontdoen, dan heeft zij met deze programma's de plank wel felijk misgelegd. Een vergelijking met het NTS-programma Die van hiernaast (vrijdagavond, 7 uur, Nederland 2) doet Bart en Mien danig afgaan. Wij raden de NCRV aan de serie af te voeren en naar een betere uit te kijken, naar een die het publiek tot groter plezier en groter inspanning aanzet. Daag, NCRV. En troost u, de volgende maal een andere omroep. Aluds J.B.Klaster.

Klakkeloos overnemen, zonder enige zelfwerkzaamheid, van wat als ontspannend plezier wordt voorgezet, moet verkeerd genoemd worden. Mogelijk verschaft het velen een aangenaam verpozen - al kunnen wij ons dat nauwelijks voorstellen - maar een omroep met enige pretentie gaat er niet toe over iets dergelijks als kijkvoer voor te zetten. De serie Kent u mijn vrouw geeft niets anders dan een zwakke afspiegeling van de weinig boeiende werkelijkheid. De scenes als het helpen van de melkboer, het nuttigen van een ontbijt op bed, het veelvuldig dichtdoen van een kastdeur zijn zo afschuwelijk alledaags, dat de kijker niets anders overblijft dan slapjes herkennen.

Ontspanning dient te zijn: het bevrijdend gevoel dat op (in)spanning volgt. Slapjes herkennen heeft hier niets mee te maken. Wij zouden wel eens willen weten hoe de serie er oorspronkelijk uitzag, als Meet the wife. Als de Engelse versie wel leuk en boeiend is, dan ligt de afgang van Bart en Mien aan de Nederlandse bewerking. Wanneer het voorbeeld ook zo slecht is, vragen wij ons af waarom de NCRV er in vredesnaam toe overgegaan is de serie te bewerken en uit te zenden. Maar in beide gevallen geldt ons verzoek: stop alstublieft. Hou het bij taxichauffeur Freek.

- vdbr/jbk -

VOORARREST

Op het ogenblik liggen bij de minister van justitie de resultaten van een sociologisch onderzoek naar het voorarrest. Het is nog niet bekend wanneer deze resultaten aan de openbaarheid worden prijsgegeven, maar wij zijn zo vrij alvast een uit welingelichte bron vernomen detail te noemen. De onderzoekers zijn aan de hand van cijfers tot de schrikbarende conclusie gekomen dat meer dan 1/3 van het aantal voorarresten ongrondwettelijk is, en wel in die zin dat de arrestanten te lang zijn vastgehouden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de provo's en de jongeman die de leeuwepoten bij het Van-Heutz-monument opblies. Rob Stolk moest maar weer eens een brief schrijven.

-klkb-

YARGH

FLUIT

Voor het Amsterdamse Centraal Station, bij de halte van lijn 13, staat iedere middag een man. In weer en wind, van plus minus twee tot zes uur. Als er een tram binnenkomt blaast hij op een fluit. Ook als er een tram vertrekt. Soms blaast hij als er geen tram te bekennen valt. Maar dat is niet zo vaak.

van der Br

EXPEDITIE

Naar wij uit doorgaans welingelichte bron vernemen, daat de Utrechtse Universiteit binnenkort een onderzoek instellen in Tanzania. Doel van de expeditie zal zijn een diepgaande studie naar de invloed van het kauwen van olifanten en andere omnivoren op de vegetatie. Het zal u duidelijk zijn dat de resultaten van het onderzoek van groot belang zijn voor .... Ja, waarvoor eigenlijk?

- klkb -

BON

naam: _____

adres: _____

plaats: _____

*****
Sturen naar GRrOM-School v.d. Journalistiek, Palmstraat 22, Utrecht. En maak f7.50 over op Gironummer 1366190 t.n.v. Sch. v.d. Journ. met vermelding van

MEDIAAL

ONDER REDAKTIE VAN:
 G.J. van der Breggen
 Met medewerking van:
 Karel Hubert
 Kees Brants
 Riette Krapman

PROFESSOR VERKUYL

KERK VIETNAM ZENDING

Professor, waarom laten de Gereformeerde Kerken, waarvan u lid bent, nauwelijks protest horen in zaken als kernbewapening en Vietnam terwijl bijvoorbeeld de Nederlands-Hervormde Kerk dit wel doet? Moet de kerk zich trouwens uitspreken in kwesties van politieke aard?

Prof. Verkuyl: In ernstige, principiële kwesties van wereldbelang moet de kerk, na raadpleging van deskundigen, zeker een uitspraak doen. Het heeft echter weinig zin om als Gereformeerde Kerken te protesteren. Protest heeft alleen effect als het in groter verband gebeurt. De gezamenlijke protestantse kerken kunnen een uitspraak doen, liever nog samen met het Vaticaan. De nationale kerken kunnen dan al of niet adhesie betuigen. De Wereldraad van Kerken zou een middel kunnen zijn. Helaas zijn de Gereformeerde Kerken er nog niet bij aangesloten. Zij zijn echter wel lid van andere organisaties, zoals de Europese Kerkenconferentie, die wel stelling neemt.

Tijdens de eerste Vietnam-betoging van Piet Nak sprak u de demonstranten toe. Was dat geen demonstratie op nationaal niveau? Had deze demonstratie zin?

Prof. Verkuyl: Die eerste demonstratie had zeker zin. We schudden het parlement wakker. De volksvertegenwoordiging is zich meer met Vietnam gaan bezighouden. Dat was de bedoeling. Ik sta niet achter de later gehouden demonstraties want het parlement laat nu voldoende de stem van het volk horen over dit vraagstuk.

vietnam

U werkte mee aan de nota Vietnam van 1966 als lid van de buitenlandse commissie van het college van advies der Anti-Revolutionaire Partij. Wilt u nu, bijna twee jaar later, nog eens uw visie geven op de situatie in Vietnam?

Prof. Verkuyl: In 1956 hadden de Verenigde Staten de verkiezingen die Ho Tsj Minh in het akkoord van Genève beloofd waren, moeten houden. Eisenhower wist echter dat de Viet Minh 80% van de stemmen zou krijgen. Welbewust hield hij geen verkiezingen en nu zit Johnson er mee. Waarschijnlijk zou er een coalitieregering ontstaan zijn, zoals in Cambodja en Laos. Vietnam was een bufferstaat geworden, een communistische staat in Titoïstische zin. De Amerikaanse politici hadden meer waarde moeten hechten aan de eeuwenoude controverse tussen China en Vietnam. Vietnam had, hoewel communistisch een rol kunnen spelen in een inter-Aziatische balance of power. Er is nog iets waar Johnsons raadgevers bewust te weinig aandacht aan besteden: de strijd die Ho Tsj Minh thans tegen de Verenigde Staten voert, is voor hem in feite dezelfde, welke hij twintig jaar geleden tegen de Fransen voerde. Frankrijk is vervangen door Amerika, Bao Dai achtereenvolgens door Diem, Ky en nu dan dat schertsparlement. De strijd in Vietnam kan niet alleen getypeerd worden als een strijd van communisten tegen niet-communisten. Het is tevens een dekolonisatiestrijd, een strijd voor nationale integriteit en soevereiniteit. Het is een nationale strijd, gevoerd door communisten. Door zich te vereenzelvigen met de marionettenregering in Saigon lijden de Verenigde Staten in de ogen van vele ontwikkelingslanden prestigeverlies.

Hans Grimm, Gert Jan van Laar en Adriaan Bloemendaal spraken met prof. dr. J. Verkuyl, buitengewoon hoogleraar in de zendingswetenschappen aan de Vrije Universiteit te Amsterdam. Prof. Verkuyl woonde 22 jaar in Indië en is Azië-kenner bij uitstek. Als lid van de Anti-Revolutionaire Partij maakte prof. Verkuyl deel uit van de buitenlandse commissie van het college van advies der ARP, die enige tijd geleden de nota Vietnam opstelde (gepubliceerd in Anti-Revolutionaire Staatskunde, naandelijks orgaan van de Dr. Abraham Kuypersstichting, 36e jaargang nr. 1, januari 1966).

Hoe denkt u in dit verband over het ontslag van McNamara?

Prof. Verkuyl: Met het ontslag van McNamara krijgen de conservatieve krachten een kans. Er zal wel een of andere generaal op defensie komen, waarmee dan weer een stuk burgercontrole op de militairen verdwenen is. Johnson schijnt de politiek van Eisenhower en Foster Dulles te willen voortzetten. Wellicht moet er tussen het ontslag van McNamara en de komende verkiezingen verband gelegd worden. Als Johnson door een escalatie van de mi-

litaire activiteiten in Vietnam voor de verkiezingen een oplossing zou weten te forceren, is hij zeker van zijn presidentschap voor de volgende vier jaar.

Iets anders: u doceert zendingswetenschappen. Ziet u voor het Christendom in Azië en Afrika een toekomst weggelegd?

Prof. Verkuyl: Het Christendom heeft iets te brengen in Afrika en Azië, het heeft een boodschap, namelijk het Evangelie. Het Evangelie is uniek omdat het primair de genade van God verkondigt en pas daarna de nadruk legt op de plichten, die God gebiedt. Het Evangelie zoals dat in de ontwikkelingslanden gebracht wordt, moet overigens ontkoppeld zijn van elke beïnvloeding op staats- of economisch gebied. Het liberaal-kapitalisme waarmee het Christendom in Europa veelal samenvalt moeten wij niet overbrengen. Ik ben van mening dat de staat een grote invloed moet hebben op het economisch leven, vooral in de kapitaalarme landen. Er moet een mengsel van power en gerechtigheid ontstaan. De staat dient te erkennen dat er een macht bestaat die boven de staat uit gaat. De staat is verantwoordelijk voor ieder lid van de samenleving, speciaal voor de zwakken. Bij dit alles dient zij echter ruimte open te laten voor de creativiteit van het individu.

Tenslotte: u bent lid van de Anti-Revolutionaire Partij. Vindt u dat de ARP op het ogenblik blijkt geeft de staatsopvatting te bezitten, die u zojuist schetste?

Prof. Verkuyl: Ik ben een kritisch lid van de AR. Ik hoor bij de christen-radicalen, dat mag u gerust weten. Ik hoor erbij en ik wens zo veel succes.

H. GRIMM
G.J. van LAAR
A.P. BLOEMENDAAL

Portret van D., gemakshalve

Hoewel door een overmatig aanwenden door dichters voor een stuk proza dit genre al lang populair is geweest en de markt voor dit produkt oververzadigd is, hebben wij, D., gemakshalve, en ik, toch gemeend onze lezers een interessant en onthullend vraaggesprek met de nieuwste ster aan het poëziefirmament niet te mogen onthouden.

Dies togen wij op pad naar de schuilplaats van dit genie, de dichter, D., gemakshalve, en wij deden hier goed aan, want toen wij op een zondagnmiddag aanklopten aan de deur van zijn bescheiden woning, mompelde hij juist voor zich heen:

"Ik ben weer zo alleen, waarom ben jij niet hier?"

Enigszins beschaamd wachtten wij af en gluurden langs de trapleuning omhoog.

"Waarom kun jij niet komen?"

Maar er kwam niets meer; wij gingen dus naar binnen.

"De klep door, die dat smalle weggetje afsluit, waarlangs ik langzaam klimmen kunnen zou," verwelkomde de dichter ons. Maar daar hadden wij niet op gerekend, wij vielen met de deur in huis.

"Een optimist lacht en zegt: in dit leven is niets stabiel," merkte D., gemakshalve op. Wij werden verdomd nijdig en legden D. meteen het door hem zo gevreesde klassieke vuur aan de schenen: wat die potentialis daar deed, waarom, maar D. ging rustig door en ontvouwde ons zijn het geheel overschouwende visie op hetgeen wij daareven hadden meegemaakt. Wij sputterden nog even tegen: waarom hij die elendige klap van hem niet had dichtgehouden, dan hadden wij .... met een het onze volkomen overheersend stemvolume klonk zijn sonore:

"Wanneer alles wegvult, dan voel je zo scherp dat je een slecht mens bent."

Met de wraakzucht nog nagloeïend in de ogen stonden wij op.

"O, idealen?" zei D. en hij haalde zijn schouders op.

"Keer op keer als een tol stoot ik dan met het aantlokkend tij"

Wij konden, nu de dichter ons eindelijk een zo intieme mededeling had gedaan, wel weer gaan zitten, dachten wij, en wij maakten het ons gemakkelijk. En op zijn bovenliggende golfstengte afstemmend vroegen wij:

"Waarom moeten wij lijden? Omdat wij droevig zijn?"

De neerslag van uren overdenken bleek niet alleen tot een zo heldere probleemstelling te heb-

ben geleid, maar in de verbijsteringwekkende concentratie van een paar woorden ook de oplossing te bevatten, een paradox, een antithese schijnbaar, in feite een onovertroffen synthese:

"De mens is mens."

"Waarom?"

"De mens is zwak."

"Waarom?"

"En daarom moeten wij lijden."

"Waarom?"

"Niets vragen, lieveling, niets vragen ....."

"Juist ja. Als wij daar juist gesproken hebben over de geheide opbouw van uw betoog, uit de grote dramatische lijn blijkt toch ook duidelijk uw vurige liefde voor het detail. Wij herinneren ons in dit verband:

"..... van haar, zacht en donker ogen zwaar, omhelzen zal ik je, nu zonder pijn ....."

Wij vinden uw gedichten zeer sensitief. Sensitief sensibel, sensueel, ja zeker. En dat dunkt ons zo bijzonder geslaagd aan u, uw strikt wetenschappelijke instelling en uw ruim gevoelige aanleg, die te zamen de hartstocht zo helder en doorzichtig beschrijven; uw universaliteit verze-kert uw succes op de platenmarkt."

"Ik verlang ernaar, nu en voor immer."

Mogen wij de indruk krijgen, dat u de hele dag zo door hartstocht wordt verteerd?"

"Ik zal je zoete lippen sussen", gromde D. en deed ons een zware pijp roken.

"Ik zal mijn hest doen om charmant te zijn, maar afscheid nemen moet ik nu. O, help mij". Wij openden het raam en hij verdween.

Midden op het asfalt bleef hij staan:

"Over enkele dagen ben ik weer bij jou."

En inderdaad, de volgende morgen, dat was maandag:

"Nu is mijn leven droef, ik ben moe."

"Is dat een reden, een excuus?" vroegen wij.

"Muziek danste vanacht door mijn droeveloze ziel, nee, wij beminden elkaar niet stroef."

"Mag men elkaars geluk vernietigen? Of moet dit?" vroegen wij scherp.

"Ik voel dat ik hierin moet berusten ....." Dat onze morden kusten, een keer, twee ... Ik weet dat ik ontzettend dom ben geweest."

"Vaarwel, ik zou een heiden worden, en een kuch jaagt ons uiteen."

Een kuchje joeg ons uiteen ..

> Boudewijn <